CZU: 341.241.8:656.1.025.4:004

CONTEMPORANEITATEA ȘI NOVAȚIILE CONTRACTULUI INTERNAȚIONAL DE TRANSPORT RUTIER DE MĂRFURI – PERSPECTIVE ȘI PROVOCĂRI

THE CONTEMPORANEITY AND NOVATIONS OF THE CONTRACT FOR THE INTERNATIONAL CARRIAGE OF GOODS BY ROAD – PERSPECTIVE AND CHALLENGES

BAJUREA-OSTROFEȚ Elena
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0009-9911-5708
E-mail: elena.bajurea.13@gmail.com

Summary. *The purpose of this paper is to describe the main challenges which confronts the applicability of the contract for the international carriage of goods by road, as well as the resilience measures adopted in response to them. The aims of this research cover the innovative perspective analysis of the contract for the international carriage of goods by road. Its novelty consists in the research of the legislation adopted to fight with the consequences of the challenges which affect the applicability of the contract for the international carriage of goods by road. The implementation of the scientific results will be realized through the future development of the theoretical foundations and practical aspects in the content of the doctoral dissertation on the topic: "The importance and challenges of the contract for the international carriage of goods by road in the 21st century".*

Cuvinte-cheie: *contract de transport rutier internațional de mărfuri; convenție; regulament; comunicare; digitalizare.*

Keywords: *contract for the international carriage of goods by road; convention; regulation; communication; digitalization.*

Prezentul articol științific își propune analiza caracterului inovativ al contractului de transport rutier internațional de mărfuri. Astfel, se propun a fi cercetate provocările cu care se confruntă contractul de transport internațional rutier de mărfuri în ultimele 2 decenii și consecințele acestora, care se reflectă prin impedimente severe întru respectarea legislației internaționale, comunitare și naționale în domeniu. Pandemia generată de COVID-19, conflictele armate, precum și nivelul de poluare excesivă a mediului înconjurător, care au afectat și continuă să afecteze cu precădere economia globală și, în particular, comerțul internațional, au determinat necesitarea revizuirii semnificative a cadrului normativ internațional în materia reglementării aplicabilității contractului de transport rutier internațional de mărfuri. Mai mult decât atât, în condițiile în care tendințele economice cunosc un regres brusc și alert, se atestă necesitatea efectuării modificărilor reglementărilor în speță într-un tempou accelerat, pentru a asigura evitarea oricăror devieri de ordin juridic în ceea ce privește realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri în condițiile create.

Având în vedere că legislația Uniunii Europene se dovedește a fi cea mai adaptată la provocările secolului XXI ale aplicabilității contractului de transport rutier internațional de mărfuri, se propune analiza mai multor Directive și Regulamente ale UE, elaborate în regim de urgență ca răspuns la provocările apărute.

Pe lângă COVID-19 și poluarea mediului înconjurător, un alt eveniment nefast care provoacă dificultăți colosale întru realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri este agresiunea Federației Ruse în Ucraina, care determină statele vecine ale Ucrainei și Uniunea Europeană să depună un efort continuu întru identificarea de noi soluții pentru asigurarea realizării operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri, pentru a preveni situații catastrofale de lipsă de alimente, medicamente, etc.

Problema continuă cu care se confruntă umanitatea și care, nu a ocolit nici domeniul realizării operațiunilor de transport internațional rutier de mărfuri o constituie nivelul excesiv de poluare a mediului înconjurător. Având în vedere complexitatea subiectului, care necesită o reglementare eficientă a tuturor raporturilor juridice care aduc o implicație în protejarea mediului înconjurător, Uniunea Europeană a intervenit cu o inițiativă nobilă, adoptând un cadru normativ menit să încurajeze implicarea în operațiunile de transport rutier internațional de mărfuri vehiculele eficiente din punct de vedere energetic.

Așadar, actualmente pe teritoriul Uniunii Europene este în vigoare *Directiva 2009/33/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23.04.2009 privind promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic* (în continuare – Directiva). [1] Anume ea astăzi constituie reglementarea-cadru a domeniului supus analizei.

Scopul prezentei directive este să stimuleze piața vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic și în special – dat fiind că acest lucru ar avea un impact semnificativ asupra mediului – să influențeze piața vehiculelor standardizate produse în cantități mari, cum ar fi autoturismele, autobuzele, autocarele și camioanele, asigurând un nivel al cererii pentru vehicule de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic suficient de ridicat pentru a încuraja producătorii și industria să investească și să dezvolte în continuare vehicule cu un consum redus de energie și cu emisii reduse de CO_2 și de alți poluanți. Tot ea abordează necesitatea oferirii sprijinului pentru statele-membre în vederea facilitării și structurării schimburilor de cunoștințe și de bune practici pentru a promova cumpărarea vehiculelor nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic.

Agresiunea Federației Ruse în Ucraina constituie o altă problemă majoră cu care se confruntă transportul internațional rutier de mărfuri pe continentul european. Războiul a generat dificultăți colosale în ceea ce privește aplicabilitatea contractului de transport internațional rutier de mărfuri și a agravat considerabil situația operatorilor de transport, care, în decembrie 2021 enumerau următoarele dificultăți în procesul de realizare a operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri:

- criza de șoferi;
- restricțiile pandemice;
- cererea înaltă;
- costuri ridicate pentru combustibili. [2]

Actualmente, Uniunea Europeană depune eforturi considerabile pentru a sprijini Ucraina și pentru a facilita realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri.

Astfel, la 06.04.2022, Comisia a adoptat o recomandare pentru Consiliu, care viza deschiderea negocierilor în vederea încheierii unui tratat internațional în domeniul transportului internațional rutier de mărfuri cu Ucraina, al cărui scop urma să fie facilitarea efectuării operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri între spațiul unional european și Ucraina, în contextul războiului survenit. [3]

Așadar, la 29.06.2022 tratatul a fost încheiat. *Acordul dintre Uniunea Europeană și Ucraina privind transportul rutier de mărfuri, semnat la Bruxelles, la 29 iunie 2022,* [4] și-a extins activitatea până la 30.06.2025, prin acordul ambelor părți. Se subliniază că, de la intrarea în vigoare a tratatului și, până la etapa actuală, Ucraina a transportat pe teritoriul Uniunii Europene cu 300,000 tone de mărfuri lunar mai mult și, aceeași cifră indică și importurile Ucrainei din comunitatea europeană, fapt care atestă o majorare corespunzătoare incontestabilă. [5]

Un tratat cu un obiect de reglementare relativ similar Uniunea Europeană a încheiat și cu Republica Moldova. *Acordul între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind transportul rutier de mărfuri, semnat la Lyon, la 29.06.2022,* [6] încheiat cu o aplicare inițială până la 31.03.2023, și-a extins termenul de aplicabilitate până la 31.12.2025, prin acordul părților. [7]

Astfel, scopul prezentului tratat este de a facilita temporar transportul rutier de mărfuri între teritoriul Uniunii Europene și cel al Republicii Moldova, precum și pe teritoriile acestora, prin acordarea unor drepturi suplimentare în materie de tranzit și de transport de mărfuri între părți operatorilor stabiliți pe teritoriul uneia dintre părți, ca urmare a repercusiunilor războiului de agresiune purtat de Federația Rusă împotriva Ucrainei și a perturbărilor semnificative cauzate de acesta în sectorul transportului rutier din Republica Moldova. [8]

În ceea ce privește provocările în aplicabilitatea contractului internațional de transport rutier de mărfuri în perioada acutizării pandemiei COVID-19, Uniunea Europeană a început adoptarea măsurilor de reziliență cu un plan de acțiuni inclus în Comunicarea Comisiei privind reabilitarea culoarelor verzi pentru transport cu scopul menținerii activității economice în cursul perioadei de recrudescență a pandemiei de COVID-19 [9]:

- Examinarea sistematică a legislației UE pentru a include dispoziții de criză acolo unde este adecvat;
- Orientări destinate statelor membre pentru asigurarea unui nivel minim de coordonare a derogărilor de la normele privind transportul rutier în ceea ce privește perioadele de conducere și de repaus;
- Evitarea interzicerii sau suspendării efectuării operațiunilor de transport.

Astfel, în timpul pandemiei, Comisia a adoptat 2 comunicări (una fiind cea menționată supra) care prezintă obiectivele și punerea în aplicare a „culoarelor verzi” – punctele de trecere a frontierei deschise tuturor vehiculelor de transport de mărfuri, în cazul cărora verificările sau controalele sanitare nu ar trebui să dureze mai mult de 15 de minute.

Progresul tehnologic din secolul XXI a determinat apariția unor schimbări majore în toate sectoarele de activitate a omenirii. În condițiile în care transportul internațional rutier de mărfuri este un domeniu-cheie al contemporaneității, acesta este în mod constant puternic influențat de evoluțiile în domeniul tehnologiei. La geneza progresismului în materia contractului de transport rutier internațional de mărfuri s-a aflat necesitatea stringentă de a elimina colectarea și prezentarea seturilor de documente necesare pe suport de hârtie – fundamentul digitalizării acestui sector de activitate. În mod evident, inițierea în digitalizare a constituit premisa adoptării unui cadru normativ internațional nou, menit să reglementeze regimul electronic al sistemelor de realizare a operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri.

Aflate în căutarea unor soluții necesare pentru modernizarea căilor de comunicare și transmitere a informației pe cale digitală, organizațiile internaționale au încercat consolidarea acestora într-un cadru normativ nou. Astfel, începând cu 21.08.2024, Uniunea Europeană va pune în aplicare un act normativ inovator, care urmează să reducă semnificativ procesul de pregătire pe suport de hârtie a zeci de exemplare de seturi de documente de către operatorii de transport rutier

internațional de mărfuri. Așadar, *Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri* constituie un nou progres legislativ, un pas important în evoluția implementării contractului de transport rutier internațional de mărfuri la nivel de UE. [10] Scopul prezentului regulament este de a stabili un cadru juridic pentru comunicarea electronică, între operatorii economici în cauză și autoritățile competente, a informațiilor de reglementare referitoare la transportul de mărfuri pe teritoriul Uniunii.

Astfel, acesta stabilește condițiile pe baza cărora autoritățile competente trebuie să accepte informațiile de reglementare atunci când acestea sunt puse la dispoziție pe cale electronică de către operatorii economici în cauză, precum și normele pentru furnizarea de servicii legate de punerea la dispoziție pe cale electronică a informațiilor de reglementare de către operatorii de transport pentru autoritățile competente. [11] Prin intermediul acestui cadru juridic inovativ, platforma eFTI se face cunoscută și în realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri între statele Uniunii Europene, care generează un șir de avantaje, atât pentru întreprinzătorii din domeniu, cât și pentru autoritățile implicate în realizarea acestor operațiuni. În acest sens, pentru autoritățile implicate în realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri se identifică următoarele avantaje:

1) eficiență îmbunătățită datorită verificărilor de conformitate mai raționalizate;

2) costuri mai mici de asigurare a respectării legislației din cauza numărului mai mic de inspecții fizice;

3) o mai bună calitate a datelor, permițând o mai bună monitorizare a punerii în aplicare a politicilor.

Digitalizarea în materia transportului internațional rutier de mărfuri reprezintă unul dintre principalele aspecte care denotă caracterul inovativ al contractului internațional de transport rutier de mărfuri. Trecerea de la materialele prezentate pe suport de hârtie la documentele electronice constituie un progres important în acest domeniu. Actele normative care reglementează și urmează să reglementeze acest domeniu sunt adaptate conform ultimelor tendințe de digitalizare a contemporaneității. Este important de precizat că, normele juridice conținute în aceste acte normative protejează atât interesele operatorilor de transport rutier internațional de mărfuri, cât și a autorităților naționale implicate în acest proces. Respectiv, caracterul imperativ al acestor norme juridice se răsfrânge proporțional asupra tuturor actorilor implicați în desfășurarea eficientă a procesului de transport internațional rutier de mărfuri.

Prezenta cercetare a demonstrat calitatea contractului internațional de transport rutier de mărfuri de a se adapta ușor la influența factorilor externi, caracterul fiabil al acestuia în condiții de criză. Noutatea acestei lucrări este determinată de cele mai noi instrumente juridice și acte normative adoptate în ultimii ani, în scopul menținerii aplicabilității contractului internațional de transport rutier de mărfuri la tendințele anterioare provocărilor apărute în ultimile decenii.

Măsurile de reziliență analizate au permis realizarea operațiunilor de transport rutier internațional de mărfuri în circumstanțe extraordinare, aceste operațiuni fiind imperativ necesare pentru asigurarea condițiilor de trai adecvate pentru populațiile statelor care au adoptat măsurile nominalizate, precum și pentru cele direct afectate de aceste provocări.

Bibliografie:

1. Directiva 2009/33/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23.04.2009 privind promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic [citat 04.08.2024] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32009L0033
2. Pape M. - Războiul Rusiei împotriva Ucrainei: Implicații pentru transportul UE. Pentru EPRS: European Parlamentary Research Service - PE 729.307, martie 2022 [citat 04.08.2024] Disponibil:https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2022/729307/EPRS_ATA(2 022)729307_EN.pdf
3. Kiss M., Jacobs K., Soone J. – Războiul Rusiei împotriva Ucrainei: Implicații pentru transport. Pentru EPRS: European Parlamentary Research Service - PE 733.536, iunie 2022 [citat 04.08.20234].Disponibil:https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733536/EPRS_BRI(2022)733536_EN.pdf
4. Acordul dintre Uniunea Europeană și Ucraina privind transportul rutier de mărfuri, semnat la Bruxelles, la 29 iunie 2022 [citat 04.08.2024]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401878
5. *Directorate General for Mobility and Transport:* EU and Ukraine update and extend Road Transport Agreement, © European Union, 1995-2024 [citat 04.08.2024]. Disponibil: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-and-ukraine-update-and-extend-road-transport-agreement-2024-06-20_en
6. Acordul între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind transportul rutier de mărfuri, semnat la Lyon, la 29.06.2022 [citat 04.08.2024] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:22022A0707(01)
7. *Directorate General for Mobility and Transport:* EU and Moldova extend Road Transport Agreement until 31 December 2025, © European Union, 1995-2024 [citat 04.08.2024] Disponibil: EU and Moldova extend Road Transport Agreement (europa.eu)
8. Art. (1), alin. (1) din Acordul între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind transportul rutier de mărfuri, semnat la Lyon, la 29.06.2022
9. Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri [citat 10.08.2024]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32020R1056
10. Art. (1) din Regulamentul nr. 2020/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 15.07.2020 privind informațiile referitoare la transportul de mărfuri.